

h. 360^a.
Q.

EXERCITATIO
MATHEMATICA.

pro Coronide cursûs biennis

MATHEMATICI

habita.

In Musæo

Collegii Posnaniensis
Societatis JESU.

à

Religiosis Eiusdem Societatis

Annô Domini 1773.
Mense Junio.

Hinc recta ante alias via simplex esse videtur
Post orbis; subeunt vario tunc ordine cuncti
Hos ut contuleris notis, primisq; mestus.
Hinc velut in classes varias disjungimus illos;
Dum varium numerum punctorum cornimus esse,
Quae scindens via recta facit. Dum mutus recta
Occurrunt geminae, puncto scinduntur in uno.
In quatuor hi quos secuit via recta, mestus,
Punctis; hos generis nos ponimus ordine primis
Alterius generis sunt, quos via recta ter ausit
Trajicere; occurrat quibus ac quater, his tribuen-
tus.

Tertius est ordo: sic esse ex ordine quarto,
Cognosces, quibus per quos est transitus olli

Stay: Phil: rec: l. 3.

EXE
ANALIT

De Lineis
De Li

UNam
se pa
naturam
dam allun
at utilitat
tem. No
Ropæ Ge
Clerantifi
chius, Ri
omnes vi
nom super
visq; inve
sent allat
fufflent e
vires ing
tias suppe
mune bo
movendi,
et excolet

EXERCITATIO ANALITICO-GEOMETRICA

De Lineis Curvis in genere ac præcipuè

De Lineis Curvis primæ Ordinis.

I.

UNam è difficilimis Matheseos Univer-
sæ partibus, quæ linearum Curvarum
naturam & proprietates explicet, tractan-
dam assumimus, amantitatis quidem minus,
at utilitatis plurimum in se Complecten-
tem. Nunquam sanè Celeberrimi illi Eu-
ropæ Geometræ, Bernoullii, Cramerus,
Clerantius, Simpson, Eulerus, Boscovi-
chius, Ricatius &c. qui hoc nostro sæculo
omnes vixere & quorum tres ultimi etiam
num supervivunt, tantum suis scriptis no-
visq; inventis emolumentum Orbi erudito ef-
fuerunt allaturi, nisi in hac Matheseos parte
fuissemus excellenter versati, ut proinde cui
vires ingenii ad Ejusmodi sublimes scien-
tias suppetant, animusq; non desit, com-
mune bonum ac Patriæ suæ gloriam pro-
movendi, huic nobilissimæ Matheseos par-
ti excolendæ, totum se dedat sit necesse.

A 2

II.

II.

Linea recta una ab altera differre non potest, nisi Majore unius, vel minore extensione alterius, quæ certe differentia, nullam, in figuram earundem discrepantiam inducit. At linearum Curvarum, tanta est quoad figuram varietas, ut infinitæ etiam, diversarum tamen, figurarum duci possint. Eas ut meliori ordine procedatur, in suas distribuemus classes, atq; ad primam, eas omnes revocabimus; quarum naturam exprimit æquatio gradus secundi, ad secundam, eas; quæ tertii gradus æquationibus exprimantur.

III.

Ostendemus ante omnia quomodo quævis linea Curva, ex æquatione inter ejus coordinatas orthogonales data describi possit, & vicissim si jam data fuerit linea Curva, quomodo ejus natura exprimenda sit per æquationem inter coordinatas. Cum autem axis positionem, & interrum abscissarum, arbitrio nostro, recti habeamus, tum demonstrandum erit, unius ejusdemq; lineæ curvæ naturam, diversis æquationibus posse exhiberi, ac propterea diversitatem æquationis terminorum, non tamen gradus, haud argumento

mento esse
rum. Quæ
abscissarum
untur æqua
naturam ex
runt compa
rel quæ om

Lineam
L tione
neti facile
& y ad p
duat. H
ad superio
evecha fu
curvas pe
positum si
tum, exdi
quationem
cy + dx² +
quationem
clis prim
æquatione
+ by² + ex
memus pro
Curvarum

mento esse diversitatis linearum Curvarum. Quia ergo variato tam axe, quam abscissarum initio, innumerae planè oriuntur æquationes, ejusdem lineæ curvæ naturam exprimentes, hæc omnes ita erunt comparatæ, ut ex data æquatione una, reliquæ omnes inveniri queant.

IV.

Lineam rectam quamlibet in hac æquatione generali $a + bx + cy = 0$ contineri facile ostenditur, ubi coordinatæ x & y ad primum tantum gradum ascendunt. Hinc si eadem coordinatæ x & y ad superiores potentias in æquationibus erectæ fuerint, æquationes illæ ad lineas curvas pertinebunt. Et cum nobis propositum sit, diversitatem linearum curvarum ex diversitate graduum explicare æquationem hanc secundæ gradus $a + bx + cy + dx^2 + exy + fy^2 = 0$ dicemus esse æquationem generalem linearum Curvarum primæ, seu primi ordinis. Similiter æquationem istam $a + bx + cy + dx + exy + fy^2 + gx^3 + hxy^2 + lxy^2 + ky^3 = 0$ assignemus pro æquatione generali linearum Curvarum ordinis secundi. Quod si huic ipsi

æquationi addantur ex una parte sequentes
 quinq; termini $lx^4 + nx^3 + px^2y + oxy^3 + qy^4$
 emerget æquatio generalis, comple-
 ctens omnes lineas curvas ordinis tertii.
 Ex quibus facillè ratione intelligitur quæ-
 nam lineæ curvæ pertineant ad ordinem,
 quartum quintum &c.

V.

Inter præcipuas proprietates linearum
 curvarum cujuscunq; ordinis, primum
 locum tenet, earum concursus cum linea
 recta, seu intersectionum multitudo, quas
 linea recta cum lineis curvis cujuscunq;
 ordinis facere potest. Quod ipsum quo-
 modo in quacunq; linea curvâ ad quam
 datur æquatio investigandum fit, osten-
 demus, ut demum pateat, lineas curvas
 primi ordinis, non posse in pluribus quam
 duobus punctis secari, à quacunque li-
 nea recta, lineas Ordinis secundi, in tel-
 bus &c.

VI.

Lineas curvas primi ordinis aliquante
 diligentius contemplantur, quod
 inter omnes lineas curvas fuit sim-
 plicissimæ, atq; per totam Geometriam
 sublimiorem usum habeant amplissimum
 Præ-

Prælitæ aut
 proprietatibus
 metæz eruer
 sicurum
 tates omnes
 hant possun
 mus quas
 suppedir
 tionem ge
 nis, a + b
 quam ita
 mus, ut q
 axem incl
 per omnes
 plectatur.
EX hac
 liqua
 nam sum
 rem esse
 primi ord
 dem prop
 metæz que
 tio gener
 abibit in l
 que h po
 in axe, ut
 deoq; & i

parte sequente
n x² y² + oxy³
ralis, comple
ordinis tertii
lligitur que
ad ordinem,
es lineasoma
linis, primam
lus cum linea
multitudo, qui
vis. cujusque
ot ipsum quo
curva ad quan
dam sit, ceter
as, lineas curv
pluribus que
quacunque
secundi, in fi
nis aliquat
bimur, qu
rvas huc in
Geometri
amplissimam
Prez

Prædite autem sunt hæc lineæ insignibus proprietatibus, quas cum antiquissimi Geometræ eruerunt, tum recentiores amplificarunt. Quoniam verò istæ proprietates omnes ex uno principio derivari haud possunt, hic tantum eas investigabimus, quas æquatio sola, sine aliis subsidiis suppeditat. Considerabimus itaque æquationem generalem linearum primi Ordinis, $a + bx + cy + dx^2 + exy + fy^2 = 0$ quam ita comparatam esse demonstrabimus, ut quocumque angulo applicata, ad axem inclinata statuantur, ea tamen semper omnes lineas primi ordinis, in se complectatur.

VII.

EX hac æquatione generali, mutata aliquid quantum ejus formam, patebit, quænam summa, quodve factum applicatarum esse debeat, in omni linea curva primi ordinis, ex quo alia multa earundem proprietates eruentur. Quod si diameter quæcumque sumatur pro axe, æquatio generalis pro Curvis primi ordinis abibit in hanc formam: $y^2 = a + bx + cx^2$ quæ si ponatur $y=0$, dabit duo puncta in axe, ubi is a linea curva trajicitur, adeoque & ipsam diametrum, cujus medium erit

A +

erit centrum lineæ, quo assumpto pro initio abscissarum, habebitur multo simplicior æquatio pro lineis ordinis primi, & factò $x=0$ inveniatur altera diameter.

VIII.

SI diametri inventæ fuerint orthogonales, & æquales abscissis computatis a centro facile devenitur ad æquationem, circuli naturam, exprimentem $y^2=AA-xx$ ubi A sit æquale ejus radio, & hinc applicata y erit media proportionalis inter segmenta Diametri. Sed ex ipsa æquatione generali ad curvas primi ordinis $y^2=a+bx+cx^2$ in qua coordinatæ orthogonales supponuntur, placet determinare, singulas lineas curvas, quæ in ea continentur, atq; æquationem peculiarem pro quavis invenire.

IX.

Maximum discrimen in lineis Curvis, quæ in æquatione $y^2=a+bx+cx^2$ continentur, suggerit coefficientis c , prout is vel affirmativum habuerit valorem, vel negativum vel denique nullum. In primo casu positâ abscissâ x infinita, quo casu terminus x^2 infinities major evadit reliquis $a+bx$ applicata y duplicem habebit valorem realem, unum positivum, alterum negati-

gativum, q
=∞ Ha
habebit ran
quam hyper
ne declarab
deutis nat
primenda
gativus ea
mum factu
tur pro l
tum rami
parabolæ

EX æ
de
hujus f
a centr
 $y^2=BL$
A
axes A
abit in
æquatic
ad qual
& ex ea
mus.

EX +

gativum, quod idem eventit si ponatur $x = -\infty$ Hanc ob rem linea curva quatuor habebit ramos, in infinitum excurrentes quam hyperbolam vocamus. Simili ratione declarabimus, alterius curvæ in se redeuntis naturam, per hanc æquationem exprimentam esse si coefficientis c fuerit negativus eamq; ellipsim vocabimus. Ac demum facto coefficiente $c = 0$ æquatio oritur pro linea curva, prædita duobus tantum ramis in infinitum excurrentibus, & parabolæ nomine insignita.

X.

EX æquatione Ellipsis $y^2 = a + bx^2 + cx^2$ deveniemus ad aliam simplicio rem hujus formæ $y^2 = a - cx^2$, in qua abscissæ a centro capiuntur, ac demum ad hanc $y^2 = BB - AA - x^2$. Quando autem semi

$\frac{AA}{AA}$

axes A & B sunt æquales, tunc ellipsis abibit in circulum ob $y^2 = AA - x^2$ Hanc æquationem ad axem Ellipseos, in aliam ad quascunq; diametros transformabimus, & ex ea varias proprietates ejusdem eruemus.

XI.

EX æquatione etiam hyperbolæ $y^2 = a + bx + cx^2$ abscissis super diametro ortho-

orthogonal sumptis inveniemus aliam $y^2 = a^2 - cx^2$ & facto semiaxe $= A$ sumptis q a negative, contra ac in ellipsi fuit assumptum positive fiet $y^2 = cx^2 - c AA$, unde, servata analogia cum ellipsi deveniemus ad hanc æquationem $y^2 = BB - x^2$.

AA Quam ipsam æquationem ad axes, in aliam ad diametros quascunq; transformare poterimus, ac præcipuas hyperbolæ proprietates demonstrabimus.

XII.

DENIQ; ad Parabolam, ubi c suppositum $= 0$ erit $y^2 = a^2 + bx$, cui deinde hanc simpliciores formam dabimus $y^2 = Ax$ quæ etiam ultima æquatio ad axem, facile mutari poterit in aliam ad quamcunque diametrum; ac demum quæ sunt huius lineæ curvæ peculiaris, ostendentur. Ex hoc autem modo nostro procedendi, ab æquatione generali, ad æquationes particulares inferemus tandem, quatuor dari lineas Curvas primi ordinis, quæ etiam sectionum conicarum nomine veniunt, nec plures ejusdem ordinis dari posse.

EXER-

EXE
TRICOND
Um præ
ca alter
ali ration
stranda
problem
itaque.
IN om
lo ra
finus un
lateris
EX
ne
tionem
ration
gitudin
declina
cæ cur
SI t
cta
ris un
tis, t

EXERCITATIO

TRICONOMETRICO--ASTRONOMICA.

Cum præcipuus Trigonometriæ usus ex
ea astronomiæ applicata appareat, non
alia ratione hic ejus theoremata demon-
stranda suscepimus, quàm ut eadem statim
problematis Astronomicis applicemus. Sit
itaque.

Theorema Trigonometricum.

In omni triangulo Sphoerico rectangu-
lo radius est ad sinum hypothensæ, ut
sinus unius anguli ex obliquis, ad sinum
lateris oppositi.

Problema Astronomicum.

Ex data longitudine solis, & inclinatio-
ne eclipticæ cum æquatore declina-
tionem ejus invenire, vel ex data decli-
natione atque inelinatione eclipticæ, lon-
gitudinem, vel demum ex longitudine &
declinatione datis, inclinationem eclipti-
cæ cum æquatore determinare.

Theorema Trigonometricum.

Si triangulum quodcumque fuerit re-
ctangulum, erit radius ad sinum late-
ris unius angulum rectum comprehenden-
tis, ut tangens anguli obliqui huic lateri
adja-

adjacentis, ad tangentem lateris oppositi.
Problema Astronomicum.

Cognita declinatione solis & inclinatione Orbitæ illius cum æquatore, invenire ascensionem rectam ejusdem, vel ex ascensione recta, & declinatione data, angulum eclipticæ cum circulo declinationis investigare.

Theorema Trigonometricum.

In omni triangulo sphærico rectangulo, si complementa crurum angulo recto adjacentium, ut ipsa crura sumantur, ex radius multiplicatus per cosinum partis cuiuscunque mediæ, æqualis factu sinuum partium sejunctarum.

Problema Astronomicum.

Data ascensione recta, & declinatione solis longitudinem illius invenire. Vel ex angulo eclipticæ cum æquatore, & circuli declinationis cum eadem ecliptica, declinationem inquirere, & ascensionem rectam; vel quodcunque demum tertium duobus datis, ita tamen, ut duæ partes tanquam sejunctæ, tertia tanquam media considerari possit.

Theorema Trigonometricum.

In omni pariter triangulo sphærico rectangulo assumptis crurum complementis

lateris oppositi
omnium.
lis & inclinatio
a equatore, in
m ejusdem, vel
inclinatio data
circulo declina
metricum.
nico rectangulo,
m angulo recto
sumantur, esse
cosinum partis
s facto sinuum
nicum.
& declinatione
illius invenitur
um aquatur, in
eadem exhibere,
ere, & alteram
que demum
men, ut duae
tia tanquam
icum.
sphericis re
complemen
115

tis, pro ipsius curvibus, erit radius multiplicatus per cosinum partis mediae, aequalis cotangentibus partium conjunctarum.

Problema Astronomicum.

EX data inclinatione Orbitae Lunae cum circulo latitudinis & angulo ejusdem orbitae cum ecliptica, distantiam Lunae a suo nodo viciniore computatam in ejus orbita invenire; tum ex hac ipsa distantia, & angulo ad nodum, distantiam ejus in ecliptica computatam determinare, vel eandem distantiam cum angulo nodi data, in latitudinem Lunae inquirere, aut in quocunque tertium, in eodem triangulo contentum, duobus datis, dum modo duae partes ex his sint sejunctae, tertia autem media.

Theorema Trigonometricum.

IN omni triangulo sphaerico quaecunque demum sit, sinus laterum sunt ut sinus angulorum oppositorum, & vicissim.

Problema Astronomicum.

DATA declinatione solis, & angulo circuli verticalis cum meridiano invenire pro quavis hora altitudinem solis supra horizontem. Ex hoc eodem theoremate angulus positionis cujuscunque sideris qui tantopere in calculis eclipsium

est necessarius facile inveniri potest.

Theorema Trigonometricum.

SI ex uno angulo trianguli obliquanguli, demittatur perpendicularis ad basin oppositam, illudq; in duo rectangula dividatur, assumpto eodem arcu perpendiculari, pro parte laterallium una, & complementis segmentorum basis, pro ipsismet segmentis, erunt cosinus partium mediarum in his duobus triangulis rectangulis, ut sinus partium laterallium sejunctarum, vel ut cotangentes partium laterallium conjunctarum.

Problema Astronomicum.

Dato angulo parallactico, solis altitudine, & declinatione, elevationem poli pro quocunque loco invenire.

Theorema Trigonometricum.

IN omni triangulo spherico obliquangulo, demisso ex uno angulo, arcu perpendiculari in latus oppositum, quod pro basi assumitur, erunt tangentes angulorum ad basin reciproce, ut sinus segmentorum basis.

Problema Astronomicum.

EX observata solis altitudine supra horizontem, & calculata inde declinatione, ac angulo parallactico, angulum horarium reperire.

Pro

Pro reliquis ejusmodi solvendis
problematis sequentia nobis
præterea theoremata erunt
demonstranda.

Theorema I.

IN omni triangulo sphaerico obliquan-
gulo demisso, uti prius arcu perpendi-
culari ad basim, erit sinus summæ angulo-
rum ad basim ad sinum differentia eorum-
dem, ut tangens basis dimidia, ad tangen-
tem semidifferentia segmentorum basis.

Theorema II.

SI in triangulo sphaerico quocunque crus
minus continuetur donec majori fiat
æquale, & ex majori tantum resecetur,
quanto est opus, ut minori æquetur, du-
canturq; duo arcus circularum maximo-
rum paralleli per extrema arcuum, & pun-
ctum resectionis unius; erit rectangulum
sub sinibus horum arcuum parallelorum,
æquale rectangulo, sub sinibus differen-
tiarum crurum a semisumma omnium
laterum.

Theorema III.

IN omni triangulo sphaerico est rectangu-
lum sub sinibus crurum, ad quadratum
radii,

radii, ut rectangulum sub similibus differentiis eorundem crurum, a semisumma omnium laterum; ad quadratum sinus dimidii, anguli a cruribus intercepti.

Theorema IV.

SI in triangulo sphaerico obliquangulo demittatur ex angulo quocunque perpendicularum ad latus oppositum, quod probasi assumitur; erit ut tangens basis dimidia, ad tangentem semisummae crurum reliquorum, ita tangens semidifferentiae eorundem crurum, ad tangentem semidifferentiae segmentorum baseos.

Theorema V.

Triangulum quodlibet sphaericum transformari potest in aliud, cujus latera sint angulis primi, vel eorum complementis, ad duos rectos aequalia, & cujus anguli aequentur lateribus primi, vel eorum ad semicirculum complementis.

**EXERCITATIO
MECHANICA.**

I.

SI toti universae Mathesi plurima in genus humanum derivata commoda in acceptum referre debeamus, tum certe nemo ullus inficiari potest, maximam utilita-

o similibus diffi-
n. a semilum.
quadratum simi-
intercepti.
7.
o obliquanguli
quocunque per
litum, quod per
ngens basis di-
mismumz cru-
gens semidial-
ad tangentem
um baleos.

itatis partem huc scientia tribuendam ef-
se, quam Mechanicam appellamus. Quod
ipsum quidem in sequentibus propositioni-
bus breviter innuemus, at edicendo lucu-
lentiùs atque amplius demonstrare nitentur.
Tercia autem præcipue nobis declaranda
erunt, eà primùm, quæ ad motum rectili-
neum pertinent, tum quæ conflictum mu-
tuum corporum in linea recta, & opposi-
tiones ac actiones contrarias virium ex-
plicanti, ac demum quæ motum eorundem
corporum in lineis Curvis erodant.

II.

IN motu igitur uniformi, velocitas uni-
formis corporis exhibetur per spatium
divisum per tempus. Hinc si tempora sint
æqualia, celeritates erunt ut spatia, si spa-
tia sint æqualia, celeritates sunt ut tem-
pora; & si spatia à duobus corporibus de-
scripta sint in ratione temporum, eorum
celeritates æquabuntur. Spatium autem
motu uniformi à corpore percursum, est
ut factum ex celeritate in tempus, adeoq;
spatia celeritatibus æqualibus confecta,
sunt inter se ut tempora, sed erunt ut ce-
leritates si æqualibus temporibus percur-
rantur. Quantitas porro tota motus ex-
hibe-

B

hibe-

TIO
A.
urima in ge-
commoda in
tum certe
maximam uti-
litate

hibetur, per factum ex massa corporis, in
ejusdem celeritatem.

III.

SI motus fuerit compositus, uniformis
tamen & absolutus, duarum potentiarum agant
eodem tempore, in corpus idem, se-
cundum directiones in eadem recta sitas,
& in eandem plagam tendentes, corpus
movetur uniformiter celeritate æquali
summa earum, quas acquireret singulis
potentiis seorsim agentibus juxta eandem
directionem. At si directiones virium
sint oppositæ, movebitur celeritate, æquali
differentiæ earum, quas acquireret hisdem
viribus separatim agentibus. Quodsi duæ
potentiæ agant simul in corpus, directioni-
bus angulum quemvis comprehendenti-
bus, earumque vires represententur, per
longitudines rectarum eundem angulum
facientium, corpus describet diagonalem
parallelogrami continuati. Duabus itaque
viribus substitui potest unica, quæ eun-
dem effectum præstet, ac datis etiam tri-
bus directionibus ad idem punctum con-
currentibus, at non in eodem plano sitis,
Inveniri directio vis compositæ illis æqui-
valentis.

IV.

In motu
Incrementi
mentis ag
mentor
pore finito
to percur
dem tempo
tus acqui
conficeret
dat per
acceleratu
ip sine m
eam, qua
do acqui
jus long
poris u
recta m
leritatum
rentia, p
terminan
amotus, r
in diver

Corpo
cele
ta, secum
stium.

IV.

IN motu uniformiter accelerato numerus incrementorum celeritatis, singulis momentis acquisite, est ut numerus momentorum temporis, spatium vero tempore finito, & ab initio motus computato percursum, est dimidium ejus, quod eodem tempore, celeritateq; in fine hujus motus acquisita, motu uniformi à corpore conficeretur. Jam si corpus libere descendat per planum inclinatum, ejus motus acceleratur uniformiter, & celeritas quam in fine motus descendendo acquirit est ad eam, quam hoc tempore liberè cadendo acquireret, ut est altitudo plani ad ejus longitudinem. Velocitas autem corporis unius respectu alterius si in eadem recta moveantur est vel nulla, vel ut celeritatum absolutarum summa, aut differentia, pro diversis casibus. Facile hinc determinari potest, directio & affectiones motus relativi duorum corporum, etiam in diversis rectis motum habentium.

V.

Corpora duo non elastica, quibuscumq; celeritatibus in plagas oppositas mota, secumq; confligentia, habebunt post conflictum mutuum, celeritatem eandem, ac

B 2

æqua-

æqualem differentia quantitatū motus
quam ante collisionem habebant, per
massarum summam divisa, quodsi in ean-
dem plagam diversa celeritate moveantur,
post conflictum æqualiter movebuntur,
quæ erit ut summa quantitatū motus,
divisa per summam massarum. Quodsi
fuerint ambo perfecte elastica, discedent
a se invicem eadem celeritate relativa, post
ictum, qua ante ictum accesserant, unde
determinari poterunt ea, quæ ad conflic-
tum directum duorum corporum perfe-
cte elasticorum pertinent, versus eandem
vel oppositam plagam diversis celeritati-
bus motorum.

VI.

Datis directionibus, velocitatibus, se-
midiametris, & positione duorum
globorum, determinabimus punctum in-
cursus alterius in alterum, ac situm plani
utrumque globum tangentis. Vis autem
incurfus obliqui corporis cujusvis in pla-
num immobile, est ad vim incurfus per-
pendicularis, ut sinus anguli inclinationis
directionis obliquæ, ad sinum totum. Hinc
inventendum erit, quid debeat accidere
corpori in planum immobile obliquè in-
currenti, quidve duobus corporibus sphæ-
ricis

icis eveniat
gulis deniq
corum, ad lu
pus

Quilibet
centra
pocamus, æ
corpus idem
sistentia im
tis puncto
tribus po
tis dem tra
lineæ perp
potentia i
diculares

Machin
vis
dis corpor
ponemus
mos per
tas, quæ
minimum
tie; &c. v
examen r
mus inter
potentia

nitatum motu
habebant, regulas deniq; collisionis corporum elasti-
quodsi in cor-
corum, ad lusum trucidarem applicabi-
tate moventur
mus.

VII.

nitatum motu
arum. Quod
atica, dicitur
ate relat. va, pa
cesserant, un
que ad conti
porum perie
verus eadem
eris celestium
elochatibus, k.

Equilibrium habetur inter plures po-
tentias, si sit vis, quam resistantiam
vocamus, equalis vi composita è duabus,
corpus idem simul directione opposita re-
sistentiæ impellentibus. Quare si è quo-
vis puncto accepto in directione alicujus
tribus potentiis in aequilibrio constitu-
tis dem. trantur ad directiones reliquarum
linearum perpendiculares, erunt reliquæ duæ
potentiæ inter se reciproce ut hæ perpen-
diculares in earum directiones cadentes.

VIII.

itione duorum
s punctum in
ac situm plac
is. Vis autem
vis in pl
incurtus per
inclinatione
totum. Hinc
eat accidere
obliquè in
poribus spha
ricis

Machinæ nomine instrumentum quod-
vis venire potest, quod in moven-
dis corporibus adjumentum adfert. Sup-
ponemus primùm machinarum partes o-
mnines perfectas esse, gravitatis expertes,
quæ velut inflexiles considerantur,
minimum reipsa flecti, carere omni scabri-
tate; &c. verum conditiones istas postea in
examen revocabimus. In vecte, qui pri-
mus inter machinas simplices numeratur,
potentiæ est ad pondus in reciproca per-
pendi.

pendicularium, è puncto cui fulcrum incumbit, ad directionem potentia & ponderis ductarum: datis itaq; duabus potentiis, aut ponderibus vecti applicatis inveniri potest tertia potentia, quæ cum iis æquilibrium faciat, & punctum vectis cui applicari debeat. In Trochlea duæ potentia in æquilibrio constituta, quæ chordam alveolo trochleæ insertam trahunt, sunt inter se æquales. Unde alia constantia facile demonstrantur.

IX.

Si ope axis in Peritrochio, potentia potius sustentet, erit; ut radius. cylindri cui funis circumplicatur ad radium rotæ versatilis, ut potentia ad pondus. In plano vero inclinato, potentia, quæ cum pondere plano incumbente in æquilibrio constituitur, est ad pondus, ut sinus anguli inclinationis plani, ad sinum complementi anguli, sub quo directio potentia ad planum inclinatur. Si tres chordæ machinam funicularem constituent, tensiones duarum erunt inter se reciprocè, ut perpendicularis è quovis puncto chordæ tertiæ, ad illas. demissa. Quid ad meliorem harum machinarum effectum præstandum, observari debeat, ostendetur.

X.

D Machin
Cuneus,
Trochlea infinita
quæ sit ratio
constantia in fi
æquet, quæ
et, & quor
demonstrabi

Centrum
Centrum
Corpus vel
ex quo fi
ret, vel fi
tanquam
corpus, au
maneret.
pluribus
pensis, fi
cturum in
superficie tri
terius poly
tricularum
vestigabim
notu add

X.

Ad Machinas compositas pertinent,
 Cuneus, cochlea solida, & cava, co-
 chlea infinita, polispastus, aliaq; similes,
 quæ sit ratio potentia, ad pondus vel resi-
 stentiam in singulis, quid earum effectum
 habeat, quæ ratio obstaculorum sit habenda,
 & quomodo iisdem sit obveniendum
 demonstrabimus.

XI.

Centrum gravitatis vel ponderis est punctum
 quoddam seu intra, seu extra
 corpus vel corporum systema acceptum,
 ex quo si corpus aut systema liberè pende-
 ret, vel si puncto huic, alterum immobile
 inquam fulcrum supponeretur, totum
 corpus, aut corporum systema immotum
 maneret. Hoc itaque centrum, sive datis
 pluribus ponderibus in eodem vecte su-
 pensis, sive dato systemate plurium re-
 earum invenire conabimur, idemq; in su-
 perficie trianguli alicujus, trapezii vel al-
 terius polygoni, in segmentis & sectoribus
 circulorum, tum in solidis corporibus in-
 vestigabimus, ac demum aliqua de Ejus
 notu addemus.

XII.

cui fulcrum
 potentia & po
 q; duabus po
 applicatis in
 da, quæ cum
 unctum vecte
 cochlea duz
 stituta, quæ
 infertam trab
 Unde alia co
 tur,
 io, potentia po
 radius cylind
 ad radium rot
 pondus. In p
 tia, quæ cum po
 in equilibrio cor
 s, ut sinus ang
 num comple
 potentia al
 chordæ machin
 tensiones dum
 ut perpend
 tertiz, ad illas
 n harum ma
 um, observan

CUM lineæ curvæ isochronæ, tautochronæ, brachystochronæ sint maximi in Machinis utilis, earum proinde æquationes inveniemus, modumque quo describi possint determinabimus, ex quibus durationem oscillationis penduli simplicis in cycloide facile erit assignare. Veniemus denique ad determinandum centrum oscillationis, in Triangulis, Parabolis, & solidis rotatione genitis.

Ad M. D. G.

94 A 7330

ULB Halle 3
000 410 837

56

EXERCITATIO
MATHEMATICA.

pro Coronide cursûs biennis

MATHEMATICI

habita.

In Musæo

Collegii Posnaniensis
Societatis JESU.

à
Religiosis Eiusdem Societatis

Annô Domini 1773.
Mense Junio.

CONST

A PHILOSOPHO
ORNAM

Nocturna versate ma

GOTTI

TYPIIS IOANN. CHRISTIAN. DIETERICH.

